

گزارش مکتوب شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر

چهاردهمین نشست شورا در روز دوشنبه سوم مرداد ماه ۱۳۹۰ ساعت ۸ با حضور اعضا آغاز گردید.
شرکت کنندگان:

آقای آخوندی (رئیس هیئت مدیره انجمن فرهنگی ناشران کتب مذهبی)
آقای شاوردی (نماینده انجمن ناشران ورزشی)
آقای توکل (نماینده انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان)
آقای دکتر ساکت (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور، مؤلف و استاد دانشگاه)
آقای حسینی نیک (مدیر مسئول دفتر مطالعات و خدمات حقوقی - رئیس شورا)
آقای دکتر احمدزاده (دبیر جلسه)

بعد از قرائت قرآن کریم، مذاکرات شورا به شرح زیر آغاز گردید:

موضوعات مورد بحث:

موضوع جلسه: نقد و بررسی ماده ۷۹ لایحه

ماده ۷۹: هرگونه تغییر در اثر توسط ناشر منوط به موافقت کتبی پدیدآورنده است.
مفهوم این ماده در واقع همان حق حرمت اثر یا حق تمامیت از حقوق معنوی است که در این لایحه نیز در بند ب ماده ۲۰ به آن اشاره شده است. حال چرا این تکرار صورت گرفته به نظر می رسد نویسنده لایحه می خواسته بر این موضوع، تأکید ویژه داشته باشد و به نوعی حق مذکور را در این ماده به تکلیف ارتقا بخشد.
البته اهمیت این موضوع برای صیانت از حقوق معنوی پدیدآورنده انکارناپذیر است لیکن در این جلسه بحث گردید که (هر نوع تغییر) شامل چه تغییراتی می شود؟

تغییرات می تواند شامل موارد زیر باشد:

الف - تغییرات ماهوی و محتوایی اعم از علمی و ادبی

ب - تغییرات شکلی اعم از فنی و املائی

آنچه مسلم است تغییرات ماهوی و محتوایی به هیچ وجه بدون رضایت پدیدآورنده جایز نیست حتی اگر این تغییرات از سوی نهادهای نظارتی و اداری صورت گرفته باشد که در هر حال باید با موافقت پدیدآورنده باشد.

اینجا بحثی مطرح می شود که در صورتی که اثری بعد از حروفچینی و ویرایش شکلی و صفحه آرایی، مورد اشکال نهادهای نظارتی مانند اداره کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت و پدیدآورنده نیز حاضر به اعمال تغییرات نگردید چگونه باید خسارت ناشر را جبران کرد؟ پدیدآورنده اگرچه دارای حق تمامیت اثر بوده و می تواند با انتشار اثر تغییر یافته، مخالفت کند لیکن طبیعی است که وی باید خسارت ناشی که هیچگونه دخالتی نه در تغییر مطالب و نه در انشاء آن داشته، را جبران نماید.

اما آنچه مورد بحث جدی در شورا قرار گرفت آن بود که آیا تغییرات مورد اشاره شامل تغییرات شکلی نیز می‌گردد؟ به عنوان مثال آیا ناشر حق ندارد اثری که برای انتشار قرارداد بسته و می‌خواهد از جهات مادی و اعتباری بر روی آن سرمایه گذاری نماید را ویرایش شکلی و تصحیح اغلاط املائی نماید و حتماً باید این تغییرات با اجازه پدیدآورنده باشد؟ اکثر ناشران معتبر برای انتشارات خود، سیستم و روش رسم الخطی و ویرایش شکلی متون طراحی کرده و همه آثار منتشره خود را متحدالشکل عرضه می‌نمایند یا می‌توان تصور کرد که در مقطع زمانی انتشار اثر، دسترسی به پدیدآورنده ممکن نباشد یا احیاناً پدیدآورنده فوت کرده باشد، خوب از جهت قواعد حقوقی، رعایت حقوق معنوی پدیدآورنده، دائمی و بدون شرط زمان و مکان است. حال چگونه می‌توان اثری را که دارای اغلاط املائی یا رسم الخط اشتباه است را منتشر ساخت؟

به نظر اعضای شورا، هر نوع تغییر ذکر شده در این ماده شامل ویرایش شکلی و تصحیح اغلاط املائی نمی‌شود و بدین سبب لازم است که این موضوع را طی تبصره‌ای به لایحه اضافه نمود:

تبصره: ویرایش شکلی و تصحیح اغلاط املائی از شمول تغییرات فوق الذکر خارج است.

گویا این موضوع مورد تأیید دست اندرکاران اداره کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در سابق بوده و سابقه‌ای از آن در آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های این اداره در خصوص ضوابط انتشار کتاب وجود دارد.

در نزد اکثر ناشران نیز این امر در قراردادها مذکور بوده و حق ویراستاری شکلی مطالب بدون تغییر محتوا را برای خود ثابت دانسته و از پدیدآورنده امضا می‌گیرند و البته سابقه‌ای از مخالفت پدیدآورنده با اصلاح این امور دیده نشده است. این جلسه با توجه به عدم حضور بعضی از اعضا به دلیل مسافرت و تداخل برنامه‌ها، به بررسی ماده ۱۷۹ اکتفا شده و موضوع بررسی ماده ۸۰ که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، به جلسه بعد موکول گردید.

برای برگزاری جلسات در ایام ماه مبارک رمضان، تصمیم‌گیری را به همان ایام واگذار کردیم تا شرایط برگزاری را بهتر بسنجیم. ان شاء الله

سید عباس حسینی نیک

رئیس شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر